

Powiatowy Urząd Pracy w Gliwicach

**RANKING ZAWODÓW
DEFICYTOWYCH
I NADWYŻKOWYCH
W GLIWICACH
ZA ROK 2009**

POWIATOWY RAPORT ROCZNY

II/P/2009

CZĘŚĆ I

Gliwice 2010

*Przedruk w całości lub w części oraz wykorzystanie danych statystycznych dozwolone
wyłącznie z podaniem źródła*

Opracowanie: © Andrzej Kasperek

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	5
I. Założenia ogólne do monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych.....	5
II. Analiza i diagnoza	9
1. Bezrobocie i oferty pracy.....	9
2. Zawody deficytowe i nadwyżkowe.....	13
3. Podsumowanie.....	17
III. Wnioski.	19
Załączniki.....	20
Załącznik nr 1. T-II/P-1. Bezrobotni według zawodów w Gliwicach. Stan na koniec roku 2009	
Załącznik nr 2. T-II/P-3. Oferty pracy według zawodów w Gliwicach w 2009 roku	
Załącznik nr 3. T-II/P-4. Zawody deficytowe i nadwyżkowe w Gliwicach w 2009 roku	
Załącznik nr 4. T-II/P-7. Ranking zawodów generujących długotrwałe bezrobocie w Gliwicach w 2009 roku	

WSTĘP

Opierając się na zapisach ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz systemie statystyczno-sprawozdawczym z rynku pracy (sprawozdanie MPiPS-01) wprowadzono „do praktyki działania powiatowych i wojewódzkich urzędów pracy oraz szkół ponadgimnazjalnych jednolitej metody, służącej bieżącej koordynacji szkolenia bezrobotnych oraz kierunków kształcenia zawodowego z potrzebami rynku pracy, o nazwie: *Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych*”¹.

Wdrożenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych pozwala w szczególności na:

- określenie kierunków i natężenia zmian zachodzących w strukturze zawodowo-kwalifikacyjnej na lokalnych, regionalnych i krajowym rynku pracy,
- stworzenie bazy informacyjnej dla opracowania przyszłych struktur zawodowo-kwalifikacyjnych w układzie lokalnym, regionalnym i krajowym,
- określenie odpowiednich kierunków szkolenia bezrobotnych, zapewniając większą efektywność organizowanych szkoleń,
- bieżącą korektę poziomu, struktury i treści kształcenia zawodowego,
- usprawnienie poradnictwa zawodowego poprzez wskazanie zawodów deficytowych i nadwyżkowych,
- usprawnienie pośrednictwa pracy poprzez uzyskanie informacji o planowanych ofertach pracy na rok przyszły oraz przewidywanej liczbie absolwentów według zawodów,
- ułatwienie realizacji programów specjalnych dla aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych w celu promowania ich ponownego zatrudnienia.

I. ZAŁOŻENIA OGÓLNE DO MONITORINGU ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH²

Prezentowana w opracowaniu metoda wykorzystuje istniejące w tym zakresie dotychczasowe doświadczenia w kraju, w tym w szczególności:

- Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu,
- Międzygminnego Ośrodka Doradztwa i Orientacji Zawodowej Gliwic, Zabrze, Knurów i Pyskowic (eksperyment gliwicki),³

¹ „Zalecenia metodyczne do prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych” Departament Rynku Pracy Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2003

² Rozdział ten został opracowany na podstawie „Zaleceń metodycznych do prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych”, przesłanych wszystkim urzędów pracy przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w roku 2005

- projekt prof. M. Kabaja opublikowany w książce pt. „Strategie i programy przeciwdziałania bezrobociu” (Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, Warszawa 1997),
- Krajowego Urzędu Pracy w zakresie pilotażowego wdrożenia monitoringu zawodów w wybranych województwach,
- Międzyresortowego Zespołu do Prognozowania Popytu na Pracę, działającego przy Rządowym Centrum Studiów Strategicznych, w zakresie analizy dorobku metodologicznego oraz efektywności praktycznej monitoringu rynku pracy według zawodów, stosowanego w różnych ośrodkach w kraju⁴.

Podstawowe definicje

- **monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych**, to proces systematycznego obserwowania zjawisk zachodzących na rynku pracy dotyczących kształtowania popytu na pracę i podaży zasobów pracy w przekroju terytorialno – zawodowym oraz formułowania na tej podstawie ocen, wniosków i krótkoterminowych prognoz niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania systemów: szkolenia bezrobotnych oraz kształcenia zawodowego.
- **zawód deficytowy**, to zawód, na który występuje na rynku pracy wyższe zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.
- **zawód nadwyżkowy**, to zawód, na który występuje na rynku pracy mniejsze zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.
- **zawód wykazujący równowagę (zrównoważony)**, to zawód, dla którego liczba ofert pracy równoważy liczbę osób poszukujących pracy.

SZCZEGÓŁOWE ZALECENIA METODYCZNE DO OPRACOWANIA ROCZNEGO RAPORTU POWIATOWEGO (RAPORT – II/P)

Źródła informacji

Źródłem informacji do opracowania części I RAPORTU – II/P/2009 są:

- wygenerowane przy pomocy programu komputerowego „Syriusz” dane z załącznika 3 – „Bezrobotni oraz oferty pracy według zawodów i specjalności za 2009 rok” i załącznika 2 – „Bezrobotni według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy. Stan za 2009 rok” do sprawozdania MPiPS-01. Powyższe dane zawarte są w tabelach załączonych do raportu,

³J.Rittau, A.Kasperek, R.Rewkowski „Monitoring rynku pracy Gliwic, Knuruwa i Pyskowic z uwzględnieniem zawodów deficytowych i nadwyżkowych; Gliwice 1994-97” Międzygminny Ośrodek Doradztwa i Orientacji Zawodowej Gliwic, Zabrze, Knuruwa i Pyskowic Gliwice 1998

⁴Szerzej: B.Łukaszewicz *Analiza dorobku metodologicznego oraz efektywności praktycznej monitoringu rynku pracy według zawodów, stosowanego w różnych ośrodkach w kraju*; Studia i materiały Tom IX, Rządowe Centrum Studiów Strategicznych Warszawa 2002

- roczne powiatowe raporty „**Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w Gliwicach**” za lata 2005, 2006, 2007 i 2008

Mierniki stosowane do monitoringu

- 1) **Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w zawodzie k** (\bar{N}_I^k)

$$\bar{N}_I^k = \bar{B}_I^k - \bar{O}_I^k \quad (1)$$

gdzie:

\bar{B}_I^k - średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w zawodzie k w danym roku,

\bar{O}_I^k - średnia miesięczna liczba zgłoszonych ofert pracy w zawodzie k w danym roku,

przy czym wielkości te są obliczane według wzorów:

$$\bar{B}_I^k = \frac{\sum_{i=1}^{12} B_i^k}{12} \quad (2) \quad \bar{O}_I^k = \frac{\sum_{i=1}^{12} O_i^k}{12} \quad (3)$$

gdzie:

B_i^k - liczba zarejestrowanych bezrobotnych w i-tym miesiącu w zawodzie k

O_i^k - liczba zgłoszonych ofert pracy w i-tym miesiącu w zawodzie k

- 2) **Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów k** ($W_{n,l}^k$)

$$W_{n,l}^k = \frac{\bar{O}_I^k}{\bar{B}_I^k} \quad \text{dla } \bar{O}_I^k \neq 0 \text{ i } \bar{B}_I^k \neq 0 \quad (4)$$

gdzie:

\bar{O}_I^k , \bar{B}_I^k są określone wzorami (2) i (3)

Przyjęto, że zawody o wskaźniku:

$W_{n,l}^k < 0,9$ **to zawody nadwyżkowe,**

$0,9 \leq W_{n,l}^k \leq 1,1$ **to zawody zrównoważone (wykazujące równowagę na rynku pracy),**

$W_{n,l}^k > 1,1$ **to zawody deficytowe**

Ponadto:

- w przypadku, jeżeli wskaźnik intensywności jest równy 0 lub MAX tzn. liczba bezrobotnych albo liczba ofert pracy jest równa 0, to dla określenia, czy zawód jest deficytowy lub nadwyżkowy bierze się pod uwagę średnią miesięczną nadwyżkę (deficyt) podaży siły roboczej (\bar{N}_I^k), tzn. dla:

$\bar{N}_I^k > 1$, **zawód jest nadwyżkowy,**

$\bar{N}_I^k < -1$, **zawód jest deficytowy**,

$-1 \leq \bar{N}_I^k \leq 1$, **zawód jest zrównoważony**

- zawody, które pojawiły się w statystykach, dla których $\bar{O}_I^k = 0$ i $\bar{B}_I^k = 0$, zostały zakwalifikowane do zawodów wykazujących równowagę,

3) **Wskaźnik długotrwałego bezrobocia w zawodzie k** ($W_{d,I}^k$)

$$W_{d,I}^k = \frac{B_{d,I}^k}{B_I^k} \cdot 100\% \quad (5)$$

gdzie:

$B_{d,I}^k$ - liczba zarejestrowanych bezrobotnych w zawodzie k, pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy, według stanu na koniec danego roku,

B_I^k - liczba zarejestrowanych bezrobotnych w zawodzie k według stanu na koniec danego roku.

Przyjęto następujące założenia dotyczące podziału zawodów według wykształcenia:

- wykształcenie wyższe - grupy wielkie 1 i 2,
- wykształcenie średnie - grupy wielkie 3, 4 i 5,
- wykształcenie zasadnicze zawodowe - grupy wielkie 6, 7, 8 i 9

Przyjęto również, że określenie „absolwent” odnosi się do osób, które ukończyły naukę, nie później niż 12 miesięcy temu.

II. ANALIZA I DIAGNOZA

1. BEZROBOCIE I OFERTY PRACY

Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Gliwicach w Powiatowym Urzędzie Pracy na koniec roku 2009 wynosiła 6310, z czego 53% stanowiły kobiety. W porównaniu z końcem 2005 roku liczba osób bezrobotnych zmalała prawie dwukrotnie, ale w stosunku do końca 2008 roku ich liczba wzrosła o prawie 40%. W dalszym ciągu maleje odsetek osób długotrwale bezrobotnych. Stanowiły one 13% ogółu bezrobotnych (w 2005 i 2006 - 37%, w 2007 – 32%, w 2008 – 21%). Prawie 60% tej grupy osób, to kobiety (patrz *Tabela 1*).

Tabela 1. Struktura bezrobocia w Gliwicach na koniec roku 2009

	ogółem	w tym				
		kobiety	absolwenci		powyżej 12 miesięcy	
			razem	kobiety	razem	kobiety
liczba bezrobotnych	6310	3328	185	106	802	461
odsetek w stosunku do ogółu bezrobotnych	100%	53%	3%	2%	13%	7%
odsetek kobiet w stosunku do danej grupy bezrobotnych	100%	53%	100%	57%	100%	57%

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Tabela 2. Ranking i struktura 10 zawodów o największej liczbie bezrobotnych w Gliwicach na koniec roku 2009

kod zawodu	nazwa zawodu	ogółem	w tym*				
			kobiety	absolwenci		osoby długotrwale bezrobotne	
				razem	kobiety	razem	kobiety
000000	Bez zawodu	20,7%	21,6%	3,2%	1,9%	12,8%	11,5%
522107	Sprzedawca	7,2%	12,7%	0%	0%	9,6%	15,8%
722204	Ślusarz	3,5%	0,4%	0%	0%	4,1%	0,0%
419101	Pracownik biurowy [Zawód szkolny: Technik prac biurowych]	2,0%	3,4%	0%	0%	3,1%	4,8%
913207	Sprzątaczką	1,9%	3,6%	0,5%	0,9%	3,4%	5,9%
341902	Asystent ekonomiczny [zawód szkolny: Technik ekonomista]	1,8%	3,0%	1,1%	1,9%	1,7%	2,8%
931301	Robotnik budowlany	1,3%	0,0%	0%	0%	0,4%	0,0%
311502	Technik mechanik	1,3%	0,2%	0%	0%	1,4%	0,4%
512201	Kucharz	1,2%	1,9%	0%	0%	1,1%	1,7%
712102	Murarz	1,1%	0,0%	0%	0%	0,6%	0,0%
	Razem 10 zawodów	42,1%	46,7%	4,9%	4,7%	38,3%	43,0%

* odsetek liczony w odniesieniu do danej grupy bezrobotnych

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Podobnie jak w poprzednich latach zdecydowanie największą grupę zarejestrowanych bezrobotnych stanowiły osoby bez zawodu (prawie 21%). Znaczny odsetek (ponad 7%) – podobnie jak w latach poprzednich - stanowiły osoby o zawodzie „Sprzedawca - 522107”. Dziesięć zawodów o największej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych (przyjmując, że osoby bez zawodu tworzą na potrzeby statystyki grupę „bez zawodu”) generuje ponad 40% zarejestrowanych bezrobotnych. Równocześnie w tych zawodach zarejestrowanych jest ponad 38% osób długotrwale bezrobotnych (patrz *Tabela 2*).

Tabela 3. Struktura i ranking 10 zawodów o największej liczbie osób długotrwale bezrobotnych w Gliwicach na koniec roku 2009

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba bezrobotnych		Odsetek bezrobotnych długotrwale w stosunku do ogółu zarejestrowanych bezrobotnych długotrwale	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia
		ogółem	długotrwale		
000000	Bez zawodu	1305	103	12,8%	8%
522107	Sprzedawca	453	77	9,6%	17%
722204	Ślusarz	220	33	4,1%	15%
913207	Sprzątaczką	121	27	3,4%	22%
419101	Pracownik biurowy [Zawód szkolny: Technik prac biurowych]	129	25	3,1%	19%
913206	Salowa	37	15	1,9%	41%
341902	Asystent ekonomiczny [zawód szkolny: Technik ekonomista]	112	14	1,7%	13%
343201	Księgowy [samodzielny]	40	12	1,5%	30%
311502	Technik mechanik	83	11	1,4%	13%
722304	Tokarz	61	11	1,4%	18%

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Wśród zawodów o największej liczbie długotrwale bezrobotnych aż pięć z nich (*pracownik biurowy, asystent ekonomiczny, sprzedawca, sprzątaczką i ślusarz*) oraz grupa osób bez zawodu, utrzymuje się w pierwszej „10” od 2005 roku (patrz *Tabela 3*). Spośród 721 zawodów identyfikowanych na rynku pracy w Gliwicach na koniec 2009 roku, dla 39 wskaźnik długotrwałego bezrobocia wyniósł 100%. Aż 95% z nich to zawody, w których zarejestrowana była tylko 1 osoba bezrobotną. W pozostałych zawodach, zarejestrowane były 2 lub 3 osoby bezrobotne (patrz *Załącznik 4*). Duża liczba osób długotrwale bezrobotnych niemających zawodu, nie przełożyła się na wysoki wskaźnik długotrwałego bezrobocia (patrz *Tabela 4*). Wśród 105 zawodów, w których zarejestrowano, co najmniej 10 osób bezrobotnych, dla 14 zawodów wskaźnik długotrwałego bezrobocia wyniósł 0%.

Tabela 4. Ranking zawodów* według wskaźnika długotrwałego bezrobocia w Gliwicach na koniec 2009 roku (fragment)

l.p.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba bezrobotnych		Odsetek bezrobotnych długotrwanie w stosunku do ogółu zarejestrowanych bezrobotnych długotrwanie	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia
			ogółem	długotrwanie		
1	131901	Kierownik małego przedsiębiorstwa gdzie indziej niesklasyfikowany	11	7	0,9%	64%
2	422301	Telefonistka	11	6	0,7%	55%
3	412190	Pozostali pracownicy do spraw finansowo-statystycznych	14	6	0,7%	43%
.....						
75	000000	Bez zawodu	1305	103	12,8%	8%
.....						
103	721303	Błacharz samochodowy	20	0	0%	0%
104	723106	Mechanik pojazdów samochodowych	17	0	0%	0%
105	829190	Pozostali operatorzy maszyn gdzie indziej niesklasyfikowani	16	0	0%	0%

* w rankingu umieszczono zawody (105), w których zarejestrowano, co najmniej 10 osób bezrobotnych
źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Tylko 3% ogólnej liczby bezrobotnych stanowią absolwenci szkół lub uczelni (patrz Tabela 1). Zarejestrowani są w 90 zawodach, ale tylko pięć z nich generuje ponad 25% bezrobotnych w tej grupie (patrz Załącznik 1 i Tabela 5).

Tabela 5. Struktura i ranking 6* zawodów o największej liczbie bezrobotnych absolwentów w Gliwicach na koniec roku 2009

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba bezrobotnych		Odsetek absolwentów	
		ogółem	absolwentów	do ogółu zarejestrowanych absolwentów	do liczby bezrobotnych w zawodzie
214908	Inżynier organizacji i planowania produkcji	19	15	8,1%	79%
241990	Pozostali specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania gdzie indziej niesklasyfikowani	48	10	5,4%	21%
241102	Ekonomista	60	9	4,9%	15%
244104	Pedagog	27	7	3,8%	26%
214903	Inżynier automatyki i robotyki	18	7	3,8%	39%
000000	Bez zawodu	1305	6**	3,2%	0%
Razem dla 6 zawodów				29,2%	

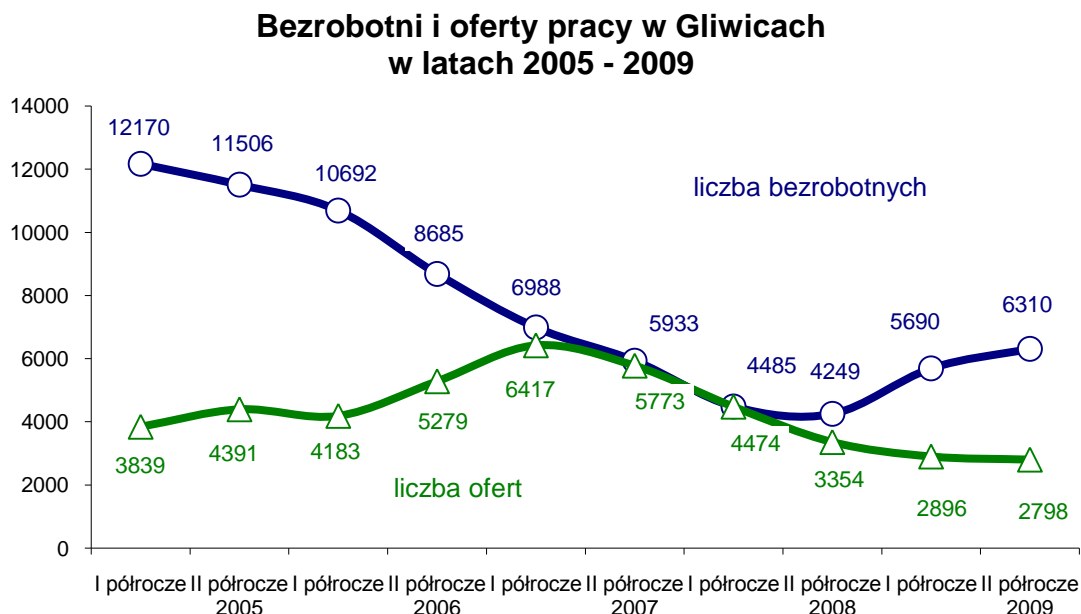
* kolejnych 6 zawodów ma zarejestrowanych po 4 absolwentów

** głównie absolwenci liceów ogólnokształcących i profilowanych

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Absolwenci bez zawodu stanowią 3% wszystkich absolwentów. Są to przede wszystkim absolwenci liceów ogólnokształcących lub profilowanych. Ich liczba co roku maleje (2005 – 116, 2006 – 82, 2007 – 31, 2008 - 26).

Wykres 1.

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Po okresie wzrostu liczby ofert pracy w latach 2005 – 2007, od 2008 roku ich liczba zdecydowanie zmalała. Największe zapotrzebowanie (ponad 11% wszystkich ofert) dotyczyło zawodu *pracownik gospodarczy* (914103). Poszukiwani byli również *pracownicy biurowi* (419101), *robotnicy budowlani* (931301) - patrz *Tabela 6*. Trzy zawody: *robotnik budowlany*, *sprzedawca*, *pracownik biurowy* utrzymują się w pierwszej dziesiątce zawodów o największym zapotrzebowaniu na rynku pracy od 2005 roku

Tabela 6. Ranking i struktura 11 zawodów o największej liczbie ofert pracy w Gliwicach w roku 2009

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba ofert	Odsetek ofert w zawodzie do ogółu ofert
914103	Robotnik gospodarczy	647	11,4%
419101	Pracownik biurowy [Zawód szkolny: Technik prac biurowych]	489	8,6%
931301	Robotnik budowlany	331	5,8%
522107	Sprzedawca	319	5,6%
712102	Murarz	187	3,3%
741104	Rzeźnik wędliniarz	171	3,0%
515902	Pracownik ochrony mienia i osób [zawód szkolny: Technik ochrony fizycznej osób i mienia]	140	2,5%
913207	Sprzątaczką	131	2,3%
341501	Handlowiec [zawód szkolny: Technik handlowiec]	124	2,2%
341504	Telemarketer	114	2,0%
932190	Pozostali robotnicy przy pracach prostych w przemyśle	114	2,0%
Razem dla 11 zawodów			48,6%

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Analiza struktury osób bezrobotnych oraz ofert pracy w roku 2009 według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) pokazuje, że największa liczba osób bezrobotnych była ostatnio zatrudniona w zakładach pracy należących do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe” (prawie 25% ogółu bezrobotnych) oraz „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów mechanicznych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego” (ponad 21%). W tych sekcjach oraz w sekcji „Budownictwo” wystąpiło największe zapotrzebowanie na pracowników (patrz *Tabela 7*).

Tabela 7. Bezrobotni wg rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy w Gliwicach w 2009 roku

Sekcja PKD	Bezrobotni		Oferty pracy	
	zarejestrowani w 2009r.	stan w końcu 2009r.	zgłoszone w 2009r.	stan w końcu 2009r.
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	127	107	441	55
Budownictwo	837	603	866	23
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	131	73	27	0
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	196	112	273	14
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	181	172	47	1
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	143	84	141	10
Działalność nie zidentyfikowana	0	0	0	0
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	747	404	328	5
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	355	220	543	49
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	324	137	286	3
Edukacja	343	223	541	210
Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	0	0	0	0
Górnictwo i wydobywanie	58	43	28	0
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	2042	883	715	42
Informacja i komunikacja	283	35	155	33
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	230	204	159	5
Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0
Pozostała działalność usługowa	85	75	202	2

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

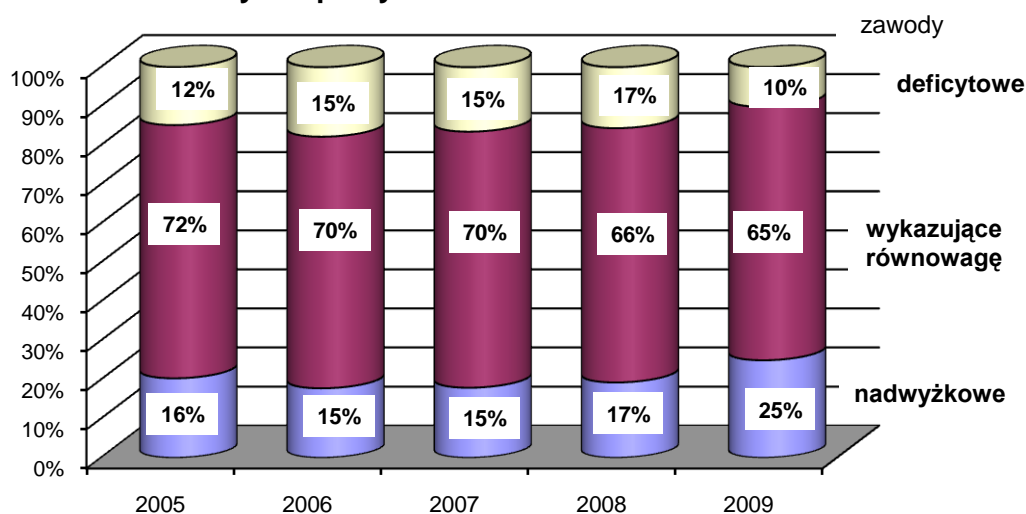
2. ZAWODY DEFICYTOWE I NADWYŻKOWE

Analizując dane uzyskane z systemu „Syriusz”⁵ dla Miasta Gliwic dotyczące zawodów deficytowych i nadwyżkowych (patrz *Załącznik 3*), zidentyfikowano w 2009 roku 296 elementarnych grup zawodowych oraz 809 zawodów/specjalności. W 88% (713) zawodów wystąpiły rejestracje bezrobotnych, natomiast w 40% (318) zarejestrowano oferty pracy.

⁵ Patrz: www.mz.praca.gov.pl/Puls2/

Wykres 2.

Zmiana struktury zawodów deficytowych i nadwyżkowych na rynku pracy Gliwic w latach 2005 - 2009

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Spośród zidentyfikowanych zawodów wyodrębniono zawody deficytowe i nadwyżkowe oraz wykazujące równowagę⁶. Zawody wykazujące równowagę stanowią 65% ogólnej liczby zawodów (patrz Wykres 2). Nie wpływają one w zdecydowany sposób na zmiany na rynku pracy. W 40% z tych zawodów odnotowano w badanym okresie pojedyncze rejestracje bezrobotnych przy całkowitym braku ofert albo odwrotnie, pojedyncze rejestracje ofert pracy przy całkowitym braku zarejestrowanych bezrobotnych.

Tabela 8. Struktura zawodów według poziomu wykształcenia w Gliwicach w 2009 roku

poziom wykształcenia	zawody			
	ogółem	deficytowe	równoważne	nadwyżkowe
wyższe	27%	2%	18%	8%
średnie techniczne	28%	3%	17%	8%
zasadnicze zawodowe	45%	5%	31%	9%
bez zawodu	0,12%	-	-	0,12%
razem zawodów	100%	10%	65%	25%
	809	82	525	203

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Zawody na poziomie zasadniczym zawodowym stanowią prawie połowę wszystkich zawodów zidentyfikowanych na gliwickim rynku pracy. Stanowią one też największe grupy wśród zawodów deficytowych, równoważnych oraz nadwyżkowych. Zawody deficytowe stanowią 10% wszystkich zawodów. Ponad 25% wszystkich zawodów stanowią zawody nadwyżkowe (patrz Wykres 2

⁶ Patrz str. 7

i Tabela 8). Spośród nich największą grupą zarejestrowanych bezrobotnych stanowią osoby bez zawodu (ponad 21% ogółu bezrobotnych - patrz Tabela 2).

Tabela 9. Struktura zawodów deficytowych i nadwyżkowych według poziomu wykształcenia w Gliwicach w roku 2009

poziom wykształcenia	zawody		
	deficytowe	równoważne	nadwyżkowe
wyższe	18%	27%	30%
średnie	29%	26%	33%
zasadnicze zawodowe	52%	47%	37%
bez zawodu	-	-	0,49%
razem zawodów	100%	100%	100%
	82	525	203

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

W porównaniu z ubiegłym rokiem w grupie zawodów deficytowych zwiększył się odsetek zawodów na poziomie wykształcenia wyższego (z 8% w 2007 do 18% w 2009). Największy odsetek wśród zawodów nadwyżkowych stanowią zawody na poziomie wykształcenia zasadniczego zawodowego (patrz Tabela 9).

Tabela 10. Ranking zawodów nadwyżkowych w Gliwicach w roku 2009 (według wskaźnika intensywności nadwyżki (deficytu) zawodu równego zero)

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna			wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodu
		liczba ofert pracy	liczba zarejestrowanych bezrobotnych	nadwyżka podaży siły roboczej	
000000	Bez zawodu	0	253,42	253,42	0
241990	Pozostali specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania gdzie indziej niesklasyfikowani	0	8,17	8,17	0
311209	Technik ochrony środowiska	0	6,25	6,25	0
311590	Pozostali technicy mechanicy	0	6,17	6,17	0
341404	Organizator usług hotelarskich [zawód szkolny: Technik hotelarstwa]	0	5,42	5,42	0
932104	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	0	4,92	4,92	0
244105	Socjolog	0	4,25	4,25	0
341401	Organizator obsługi turystycznej [zawód szkolny: Technik obsługi turystycznej]	0	3,83	3,83	0
244104	Pedagog	0	3,58	3,58	0
244204	Politolog	0	3,17	3,17	0
311690	Pozostali technicy technologii chemicznej i pokrewni	0	3,17	3,17	0
732102	Ceramik wyrobów użytkowych i ozdobnych	0	3,00	3,00	0
321402	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	0	2,92	2,92	0
214908	Inżynier organizacji i planowania produkcji	0	2,75	2,75	0

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Tabele 10 i 11 przedstawiają 30 najbardziej nadwyżkowych zawodów. Spośród nich aż 21, to zawody na poziomie wykształcenia wyższego i średniego.

*Tabela 11. Ranking zawodów nadwyżkowych w Gliwicach w roku 2009
(według wskaźnika intensywności nadwyżki (deficytu) zawodu różnego od zera)*

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna			wskaźnik intensywności nadwyżki zawodu
		liczba ofert pracy	liczba zarejestrowanych bezrobotnych	nadwyżka podaży siły roboczej	
311502	Technik mechanik	0,08	20,42	20,33	0,0041
723390	Pozostali mechanicy – monterzy maszyn i urządzeń	0,08	10,42	10,33	0,0080
723190	Pozostali mechanicy pojazdów samochodowych	0,08	9,17	9,08	0,0091
241102	Ekonomista	0,17	12,42	12,25	0,0134
341902	Asystent ekonomiczny [zawód szkolny: Technik ekonomista]	0,42	24,58	24,17	0,0169
311401	Technik elektronik	0,25	13,08	12,83	0,0191
214290	Pozostali inżynierowie budownictwa i inżynierii środowiska	0,08	3,75	3,67	0,0222
321390	Pozostali technicy technologii żywności	0,08	3,33	3,25	0,0250
933104	Robotnik magazynowy	0,08	2,75	2,67	0,0303
915204	Portier	0,08	2,17	2,08	0,0385
723105	Mechanik samochodów osobowych	0,25	6,25	6,00	0,0400
247901	Specjalista administracji publicznej	0,08	2,00	1,92	0,0417
311302	Technik elektryk	0,33	7,83	7,50	0,0426
721303	Błacharz samochodowy	0,17	3,75	3,58	0,0444
214990	Pozostali inżynierowie i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	0,08	1,83	1,75	0,0455
241915	Specjalista do spraw organizacji usług gastronomicznych, hotelarskich i turystycznych	0,08	1,83	1,75	0,0455

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Tabele 12 i 13 przedstawiają 30 najbardziej deficytowych zawodów. Wśród nich aż pięć zawodów jest na poziomie wykształcenia wyższego, ale aż 6 na poziomie wykształcenia średniego.

*Tabela 12. Ranking zawodów deficytowych w Gliwicach w roku 2009
(przy braku zarejestrowanych bezrobotnych)*

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna			wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodu
		liczba ofert pracy	liczba zarejestrowanych bezrobotnych	nadwyżka podaży siły roboczej	
241302	Doradca personalny	2,8	0	-2,8	MAX
713302	Tynkarz	2,3	0	-2,3	MAX
419104	Pracownik kancelaryjny	1,8	0	-1,8	MAX
341102	Doradca inwestycyjny	1,4	0	-1,4	MAX
915108	Kolporter	1,3	0	-1,3	MAX
713704	Monter sieci wodnych i kanalizacyjnych	1,1	0	-1,1	MAX
241302	Doradca personalny	2,8	0	-2,8	MAX
713302	Tynkarz	2,3	0	-2,3	MAX
419104	Pracownik kancelaryjny	1,8	0	-1,8	MAX

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Tabela 13. Ranking zawodów deficytowych w Gliwicach w roku 2009
(przy zarejestrowanych bezrobotnych)

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna			wskaźnik intensywności deficytu zawodu
		liczba ofert pracy	liczba zarejestrowanych bezrobotnych	nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej	
741104	Rzeźnik wędliniarz	14,3	0,1	-14,2	171,0
341504	Telemarketer	9,5	0,1	-9,4	114,0
341201	Agent ubezpieczeniowy	8,3	0,1	-8,2	99,0
911202	Sprzedawca na telefon	2,5	0,1	-2,4	30,0
831212	Ustawiacz	1,2	0,1	-1,1	14,0
712401	Brukarz	5,3	0,5	-4,8	10,5
914103	Robotnik gospodarczy	53,9	5,9	-48,0	9,1
833104	Kierowca ciągnika rolniczego	0,8	0,1	-0,7	9,0
712204	Zbrojarz	5,2	0,7	-4,5	7,8
131301	Kierownik małego przedsiębiorstwa w budownictwie	0,6	0,1	-0,5	7,0
742190	Pozostali robotnicy przygotowujący drewno i pokrewni	0,6	0,1	-0,5	7,0
742302	Pilarz	0,6	0,1	-0,5	7,0
346101	Asystent osoby niepełnosprawnej	3,4	0,5	-2,9	6,8
414201	Ankieter	0,5	0,1	-0,4	6,0
713501	Monter/składacz okien	0,5	0,1	-0,4	6,0
223208	Lekarz dentysta – stomatologia zachowawcza z endodoncją	0,4	0,1	-0,3	5,0
341503	Przedstawiciel handlowy [przedstawiciel regionalny]	7,3	1,7	-5,7	4,4
725290	Pozostali monterzy sieci i urządzeń telekomunikacyjnych	0,7	0,2	-0,5	4,0
513301	Opiekunka domowa	0,3	0,1	-0,3	4,0
241904	Kontroler wewnętrzny	1,3	0,3	-0,9	3,8
914101	Gospodarz domu	0,9	0,3	-0,7	3,7
828109	Monter pojazdów i urządzeń transportowych	0,6	0,2	-0,4	3,5
343102	Sekretarka medyczna	0,8	0,3	-0,6	3,3
823205	Operator urządzeń do formowania wyrobów z tworzyw sztucznych	0,8	0,3	-0,6	3,3

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

3. PODSUMOWANIE

- Liczba osób bezrobotnych z terenu Gliwic, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gliwicach, na koniec roku 2009 wynosiła 6310.
- Bezrobotne kobiety stanowiły 53% ogółu bezrobotnych.
- Największą grupę zarejestrowanych bezrobotnych – podobnie jak w końcu poprzednich lat - stanowiły osoby bez zawodu: 2005 - 14%, 2006 - 19%, 2007 – prawie 25%, 2008 – ponad 25%, 2009 - prawie 21%.
- Prawie połowę wszystkich bezrobotnych, stanowią osoby nieposiadające zawodu oraz zarejestrowane w dziewięciu zawodach: *sprzedawca, pracownik biurowy [zawód szkolny:*

technik prac biurowych], sprzątaczką, ślusarzem, asystentem ekonomicznym [zawód szkolny: technik ekonomista], kucharzem, technikiem mechanik, robotnikiem budowlanym, murarzem.

- Zmniejszył się odsetek osób długotrwale bezrobotnych (pozostających w rejestrze urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat). Stanowiły one 13% ogółu bezrobotnych. Ponad 57% tej grupy osób to kobiety.
- Tylko 3% ogólnej liczby bezrobotnych stanowili absolwenci szkół lub uczelni.
- W roku 2009 zarejestrowano w Powiatowym Urzędzie Pracy 5694 ofert pracy z zakładów pracy Gliwic.
- Największe zapotrzebowanie (ponad 11% wszystkich ofert) dotyczyło zawodu *pracownicy biurowi*. Poszukiwani byli również *robotnicy budowlani i gospodarczy*.
- Trzy zawody: *robotnik budowlany, sprzedawca, pracownik biurowy* utrzymują się w pierwszej dziesiątce zawodów o największym zapotrzebowaniu na rynku pracy od 2005 roku.
- Największa liczba bezrobotnych (według sekcji PKD) - była ostatnio zatrudniona w zakładach pracy należących do sekcji *Przetwórstwo przemysłowe* (prawie 25% ogółu bezrobotnych) oraz *Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów mechanicznych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego* (ponad 21%). W tych sekcjach oraz w sekcji *Budownictwo* wystąpiło największe zapotrzebowanie na pracowników.
- Na podstawie wygenerowanych danych zidentyfikowano w 2009 roku 296 elementarnych grup zawodowych oraz 809 zawodów/specjalności. W 88% zawodów wystąpiły rejestracje bezrobotnych, natomiast w 40% zarejestrowano oferty pracy.
- Spośród nich wyodrębniono zawody deficytowe (czyli poszukiwane na rynku pracy) i nadwyżkowe (na które występuje na rynku pracy mniejsze zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie) oraz wykazujące równowagę.
- Zawody wykazujące równowagę, niewpływające na zmiany na rynku pracy, stanowią 65% wszystkich zawodów.
- W 40% z tych zawodów odnotowano w badanym okresie pojedyncze rejestracje bezrobotnych przy całkowitym braku ofert albo odwrotnie, pojedyncze rejestracje ofert pracy przy całkowitym braku bezrobotnych.
- Zawody deficytowe stanowiły 10% wszystkich zawodów.
- Ponad 45% zawodów deficytowych, to zawody na poziomie wykształcenia zasadniczego zawodowego.
- Zawody nadwyżkowe stanowiły 25% ogólnej liczby zawodów.
- Największy odsetek zawodów nadwyżkowych stanowią zawody na poziomie wykształcenia zasadniczego.

III. WNIOSKI

1. Największą grupę zarejestrowanych bezrobotnych – podobnie jak w końcu 2005 roku - stanowią osoby bez zawodu (21%). Grupę tę charakteryzuje znaczna fluktuacja, o czym świadczy niewielki wskaźnik długotrwałego bezrobocia.
2. W porównaniu z końcem roku 2005, w dalszym ciągu wśród zawodów nadwyżkowych o wysokim wskaźniku intensywności nadwyżki zawodu oraz znaczącej nadwyżce podaży siły roboczej znajdowały się głównie zawody na poziomie wykształcenia średniego lub wyższego, natomiast wśród zawodów deficytowych o wysokim wskaźniku intensywności deficytu zawodu oraz znaczącym deficycie podaży siły roboczej znajdowały się zawody robotnicze.
3. Szczegółowe wnioski dotyczące monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych będzie można sformułować dopiero po opracowaniu raportu rocznego zawierającego oprócz analizy zawodów deficytowych i nadwyżkowych za miniony rok kalendarzowy również analizę zawodów deficytowych i nadwyżkowych w oparciu o badania sondażowe przeprowadzone w zakładach pracy i szkołach. Wynika to z definicji monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych, który należy rozumieć, jako **proces** systematycznego obserwowania zjawisk zachodzących na rynku pracy dotyczących kształtowania popytu na pracę i podaży zasobów pracy.